

Landet var, at denne vigtige Ret til at udstede Sedler blev inddraget under Staten i Stedet for at være bortgivet til private. Saaledes som Forholdene i Verden har udviklet sig, er vi kun blevet bestyret i den Opfattelse, at det vilde være til Landets Fordel, om Staten sad inde med denne Ret. Men efter alt at dømme er der ikke stor Sandsynlighed for, at de andre Partier vil gaa med til en saadan Ordning. Den Forhandling, der fandt Sted her i Rigsdagen, da dette Spørgsmaal sidst var til almindelig Afgørelse, taler ikke for, at der i de andre Partier er nogen Villie til at ophæve den private Seddeludstedelsesret.

Men naar der ikke er det, forekommer det mig i alt Fald, at naar Talen er om at overdrage Seddeludstedelsesret for et saa langt Tidsrum, maa der af Rigsdagen kræves, at der indføres virkelig Kontrol med hele vort Pengevæsen og Bankvæsen. Det er jo saaledes, som jeg tidligere har haft Lejlighed til i dette Ting at paavise, at Kapitalmagten særlig i de senere Aar har tilrevet sig en Indflydelse paa hele det økonomiske Liv, som vi ikke tidligere har kendt. Og selv om de Banker, som der her særlig tænkes paa, i mange Tilfælde har varetaget deres Opgave paa en Maade, som man maa anerkende, kan man dog ikke komme bort fra, at Bankerne i mangfoldige Tilfælde har handlet og optraadt paa en Maade, som kun har været til Fordel for en lille Kreds af dette Lands Befolkning, medens langt den største Del af Befolkningen har lidt derunder.

Jeg anerkender, at Nationalbanken særlig under Krigen har gjort Landet betydelige Tjenester. Man kan ikke nægte, at Nationalbanken i det store og hele har løst sin Opgave paa en Maade, som man maa anerkende, men paa den anden Side forekommer det mig ogsaa, at Nationalbanken, særlig i de senere Aar, er stærkt i Færd med at tabe Herredømmet over Pengevæsenet her i Landet. Ganske vist giver man Nationalbanken en Ret til at udstede Sedler, men ifølge hele Nationalbankens Karakter burde den ogsaa have en Slags Overherredømme over Pengevæsenet her i Landet. Den har jo Magtmidler, forsaavidt den vil benytte dem, til at øve Indflydelse paa de andre Banker. Det forekommer mig, at Nationalbanken trænges til Side af de store Privatbanker, særlig her i København. Det er dem, der er blevet de dominerende. Jeg peger paa dette, fordi det har Betydning,

naar vi taler om Ordningen af dette Spørgsmaal. Jeg ved ikke, om det er, fordi de private Bankers Aktiekapital er vokset stærkt; i Løbet af 15—20 Aar er Privatbankens Aktiekapital steget fra 12 til 45 Mill. Kr., Handelsbankens fra 12 til 50 Mill. Kr., Landmandsbankens fra 25 til 100 Millioner, medens Nationalbankens Aktiekapital er forblevet uforandret, 27 Mill. Kr., saaledes at de andre Banker fremtræder med en langt større økonomisk Magt end selve Hovedbanken.

Jeg maa ogsaa pege paa, at Nationalbanken, selv om den har arbejdet paa en Maade, som jeg ikke nægter min Anerkendelse, ikke har været i Stand til at forhindre, at der har været svære økonomiske Rystelser her i Landet. I saa Henseende minder jeg om de Begivenheder, der fandt Sted i 1907. Vi er her ved et Spørgsmaal, som den Dag i Dag volder Samfundet store Ulemper. Bankerne, Nationalbanken indbefattet, tillod i Aarene før 1907, at der her i Byen florerede et Byggeri, som ganske var i Strid med Befolkningens Interesser, og som førte til Bankkatastrofen. Uden nogen rimelig Hensyntagen til Befolkningens Vækst byggede man det ene Hus efter det andet, og til syvende og sidst stod man med et ganske urimelig stort Antal ledige Huse her i København. Da Bankkraket kom, standsede man dette Byggeri, og siden har det været umuligt at faa Bankerne til at sætte Byggeri i Gang, og det har ikke blot ført til Arbejdsløshed, men ogsaa nu til en skæbnsvanger Mangel paa Boliger her i Byen. Jeg synes, at vort Bankvæsen i saa Henseende har arbejdet paa en meget uheldig Maade. Ogsaa dette maa vi tage i Betragtning, naar Spørgsmaalet bliver om at bortgive en saa vigtig Koncession som den, der er Tale om her, lige til 1938.

Hvad det foreliggende Forslag angaar, skal jeg beskæftige mig med nogle af Enkeltighederne. Den vigtigste af de foreslaaede Ændringer er ubetinget Ændringen til § 7, hvorved det bestemmes, at Nationalbanken har ubegrænset Seddeludstedelsesret, imod at $\frac{1}{3}$ af Seddelmængden er dækket ved Metal. Da man behandlede Loven af 1907, gik Tendensen her i Rigsdagen i en helt anden Retning. Den Gang blev det bestemt, at Halvdelen af Seddelmængden skulde være dækket af Metal. Men der lød Røster for meget strengere Dækningsregler, særlig fra det nuværende 7de Medlem for Aalborg Amt (Birck), som krævede, at naar man kom